

АГЕНЦИЈА ЗА ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

АЗОРС
Агенција за осигурање
Републике Српске

С М Ј Е Р Н И Ц Е
ЗА ПРОЦЈЕНУ РИЗИКА И ПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА
НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ
ОСИГУРАЊА

С А Д Р Ж А Ј

1	ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ	4
1.1	Предмет	4
1.2	Обвезници	5
1.3	Утврђивање и провјера идентитета и мјере праћења клијента.....	5
1.4	Провођење Закона и стандарда.....	5
1.5	Процјена ризика	5
1.6	Надзор.....	5
1.7	Сарадња обвезника са ФОО и Агенцијом.....	6
1.8	Усвајање унутарашњих политика, процедура и интерне контроле и ревизије.....	6
1.9	Стручно оспособљавање запослених	7
2	ПРОЦЈЕНА РИЗИКА	7
2.1	Ризик, процјена ризика и интерни програм.....	7
2.2	Праћење провођења интерног програма за процјену ризика.....	8
2.3	Упознавање запослених са интерним програм за процјену ризика	8
2.4	Правила за одређивање категорије ризичности	8
2.5	Поступак за утврђивање категорије ризичности.....	9
2.6	Претходно и накнадно утврђивање ризичности	9
2.7	Показатељи за одређивање категорије ризичности	10
2.8	Већи ризик – показатељ, врста, пословни профил и структура клијента.....	11
2.9	Већи ризик и мањи - критеријуми географски положај клијента	12
2.10	Већи и мањи ризик - критеријум пословни односи, производи и трансакције.....	13
2.11	Разматрање трансакција већег ризика за извјештаје о сумњивим трансакцијама 14	
2.12	Већи ризик - критеријум претходна искуства обвезника са клијентом	14
2.13	Средњи - просјечни ризик за прање новца и финансирање терористичких активности	15
2.14	Незнатни ризик за прање новца и финансирање терористичких активности	15
2.15	Показатељи сумњивих трансакција.....	15
2.16	Показатељи који би требали изазвати сумњу – општих показатељи	16
2.17	Листа посебних показатеља који би требали изазвати сумњу – животно осигурање.....	17

2.18	Процедуре за одређивање политички и јавно експонираног лица	18
2.19	Нова технолошка достигнућа	19
3	ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ КЛИЈЕНТА	19
3.1	Идентификација и праћење клијента	19
3.2	Облици индентификације и праћења клијента.....	20
3.3	Изузетак од обавезе идентификације и праћења клијента	20
3.4	Идентитет клијента-физичког лица и подаци о трансакцији.....	21
3.5	Идентитет клијента-правног лица и подаци о трансакцији	21
3.6	Идентитет заступника или пуномоћника клијента	22
3.7	Редовна идентификација и праћење клијента	22
3.8	Појачана идентификација и праћење клијента.....	22
3.9	Поједностављена идентификација и праћење клијента	22
4	ПРОВОЂЕЊЕ МЈЕРА СПРЕЧАВАЊА ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ У ФИЛИЈАЛАМА, ПОДРУЖНИЦАМА И ДРУГИМ ОРГАНИЗАЦИОНИМ ЈЕДИНИЦАМА ОБВЕЗНИКА	23
4.1	Обавеза провођења мјера.....	23
4.2	Врсте мјера за отклањање ризика.....	23
4.3	Дужности управе обвезника.....	24
4.4	Извјештавање матичног обвезника	24
5	ПРАЋЕЊЕ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ КЛИЈЕНТА	25
5.1	Опште одредбе.....	25
5.2	Обим и учесталост праћења пословних активности клијента	25
6	ОСТАЛЕ ДУЖНОСТИ ОБВЕЗНИКА	26
6.1	Обавјештавање ФОО	26
6.2	Едукација и стручно оспособљавање запослених.....	26
6.3	Садржај програма стручног оспособљавања запослених	27
6.4	Интерна контрола и ревизија	28
6.5	Овлашћено лице	29
6.6	Заштита и чување података.....	29
7	ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ.....	30
7.1	Дужности обвезника	30
7.2	Престанак важења	30
7.3	Ступање на снагу.....	30

На основу члана 6. став 3. алинеја 4. Закон о друштвима за осигурање („Службени гласник Републике Српске“, бр. 17/05, 01/06, 64/06 и 74/10), члана 5. Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 47/14), члана 2. Правилника о спровођењу Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БиХ, број: 41/15) и члана 18. став 14. Статута Агенције за осигурање Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 2/15), Управни одбора Агенције за осигурање Републике Српске, на сједници од 28. августа 2015. године, д о н и о ј е

С М Ј Е Р Н И Ц Е

ЗА ПРОЦЈЕНУ РИЗИКА И ПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ ОСИГУРАЊА

1 ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

1.1 Предмет

Овим смјерницама за процјену ризика и провођење Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности у осигурању (у даљем тексту: Смјернице) уређују се:

- 1) процјена ризика, информација, података и докумената неопходних за утврђивање степена ризичности групе клијената или појединог клијента, пословног односа или трансакције, нова технолошка достигнућа у вези са могућом злоупотребом у сврху прања новца и финансирања терористичких активности,
- 2) показатељи за сумњиве трансакције у области животног осигурања,
- 3) идентификација и праћење клијента,
- 4) провођење мјера спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности у филијалама, подружницама и другим организационим јединицама друштва за осигурање (у Републици Српској, Босни и Херцеговини и иностранству),
- 5) праћење пословних активности клијента,
- 6) достављање података Финансијско-обавјештајном одјељењу Државне агенције за истраге и заштиту (у даљем тексту: ФОО),
- 7) послови стручног образовања и усавршавања,
- 8) успостављање интерне контроле и ревизије од стране обвезника,
- 9) заштита и чување података који су обвезнику доступни,
- 10) именовање овлашћене особе за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности,
- 11) процедуре за одређивање политички и јавно експонираног лица и
- 12) друга питања од значаја за процјену ризика и развој превентивног система за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности.

1.2 Обвезници

Обвезници провођења мјера за спречавање и откривање прања новца и финансирања терористичких активности у надлежности Агенције за осигурање Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) су у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности (у даљем тексту: Закон) и овим смјерницама друштва за осигурање и посредници у осигурању (у даљем тексту: Обвезници), који имају дозволу Агенције за обављање послова животног осигурања.

1.3 Утврђивање и провјера идентитета и мјере праћења клијента

- 1.3.1 Обвезници у складу са чланом 6. Закона, приликом успостављања пословног односа или вршења трансакције изнад Законом одређеног износа или у другим случајевима који су утврђени Законом, предузимају потребне мјере идентификације и праћења клијента.
- 1.3.2 У случају када није у могућности предузети мјере идентификације и праћења клијента из подтачке 1.3.1 ових смјерница, обвезник неће успоставити пословни однос ни обавити трансакцију, односно прекида све постојеће пословне односе и трансакције с тим клијентом.
- 1.3.3 У случају из подтачке 1.3.2 ових смјерница обвезник ће обавијестити ФОО о одбијању или прекиду пословног односа, односно трансакције са свим до тада прикупљеним подацима о клијенту или трансакцији у складу са чланом 38. и 39. Закона.

1.4 Провођење Закона и стандарда

При обављању послова животног осигурања, обвезници поступају у складу са Законом, прописима донесеним у складу са Законом, овим смјерницама, те другим законима, подзаконским актима и стандардима који уређују подручје спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности, те осигуравају да се цјелокупно пословање обвезника обавља у складу са истима.

1.5 Процјена ризика

- 1.5.1 Обвезник врши процјену ризика везану за испитивање евентуалног прања новца и финансирања терористичких активности увијек приликом успостављања пословног односа, нарочито: за примања понуде, склапања уговора, те приликом откупа уговора, исплате осигураног случаја и исплате аванса.
- 1.5.2 Обвезник врши идентификацију нових клијената, а по пријему понуде процјену ризика врши овлашћено лице за продају животног осигурања. У случају откупа и исплате осигураног случаја испитивање о евентуалном постојању прања новца и финансирања терористичких активности обавља се од стране надлежног лица у служби за животно осигурање.

1.6 Надзор

- 1.6.1 Агенција врши надзор над провођењем Закона, прописа донесених на основу

Закона, ових смјерница, те других прописа којима се прописују обавезе провођења мјера за спречавање и откривање прања новца и финансирања терористичких активности, код обвезника из тачке 1.2 ових смјерница.

- 1.6.2 ФОО обавља индиректни надзор над провођењем Закона и прописа донесених код обвезника тачке 1.2 ових смјерница, на начин прописан Законом.
- 1.6.3 У циљу спровођења надзора из подтачке 1.6.1 ових смјерница, Агенција и ФОО међусобно сарађују на начин дефинисан Законом.

1.7 Сарадња обвезника са ФОО и Агенцијом

- 1.7.1 Приликом провођења мјера за спречавање и откривање прања новца и финансирања терористичких активности обвезници су дужни осигурати пуну сарадњу са Агенцијом и ФОО, на начин и у случајевима предвиђеним Законом, прописима донесеним на основу Закона, овим смјерницама и другим законским и подзаконским прописима којима се уређује подручје спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности.
- 1.7.2 Обвезници посебно осигуравају сарадњу из подтачке 1.7.1 ових смјерница у случају:
 - 1) достављања документације, те података и информација, који се односе на клијенте или трансакције код којих постоје разлози за сумњу у чињење кривичног дјела прања новца и финансирања терористичких активности и
 - 2) било каквог понашања или околности, које јесу или би могле бити повезане с евентуалним чињењем кривичног дјела прања новца и финансирања терористичких активности, а које би могле штетити безбједности, стабилности и угледу финансијског система Републике Српске и Босне и Херцеговине.
- 1.7.3 Обвезник осигурава да интерне процедуре ни у ком случају, посредно или непосредно, не ограничавају сарадњу обвезника с Агенцијом и ФОО или на било који начин утичу на ефикасност такве сарадње.

1.8 Усвајање унутарашњих политика, процедура и интерне контроле и ревизије

- 1.8.1 Обвезници су дужни извршити процјену адекватности постојећих и усвојити ефикасне интерне политике и процедуре, те осигурати редовну интерну контролу и ревизију по питању спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности у складу са Законом, прописима донесеним на основу Закона и овим смјерницама.
- 1.8.2 Обвезници су дужни да, на основу члана 47. Закона и у складу са овим смјерницама, израде листу показатеља за препознавање сумњивих трансакција и клијената, у вези са којима постоји основ сумње да се ради о прању новца и финансирању терористичких активности.
- 1.8.3 У писане интерне политике и процедуре обвезници ће укључити и методу:
 - 1) смањење процијењених ризика;

- 2) праћење промјена ризика;
 - 3) евидентирање одлука везаних за већи или мањи ризик за групе клијената или појединачног клијента, његово географско подручје рада, пословни однос, трансакцију, производ или услугу, начин њиховог пружања клијенту, нова технолошка достигнућа, разлоге за ову процјену и активности које су подузете у вези са већим или мањим ризиком;
 - 4) праћење ефективности и провођења програма и
 - 5) омогућити да се интерни програм везан за процјену ризика уврсти у интерну обуку обвезника.
- 1.8.4 Обвезници морају обезбиједити да сви запослени буду упознати с поступцима из подтачки 1.8.1 до 1.8.3 ових смјерница, да се у складу с њима понашају, те да их примјењују током свог рада.
- 1.8.5 Политика обвезника, у погледу управљања ризицима, укључује: поступке пријема и поступања са клијентом, поступке припреме процјене ризика, процесе едукације запослених, механизме интерне контроле и ревизије, поступке препознавања и обавјештавања о сумњивим клијентима и трансакцијама, одговорност запослених за провођење мјера спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности.

1.9 Стручно оспособљавање запослених

Обвезници, у складу са чланом 45. Закона, морају обезбиједити редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених који обављају послове спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности, те обављају послове који су у погледу прања новца и финансирања терористичких активности више ризични, као и трећих особа којима је обвезник повјерио активности на идентификацији и праћењу клијента.

2 ПРОЦЈЕНА РИЗИКА

2.1 Ризик, процјена ризика и интерни програм

- 2.1.1 Ризик прања новца и финансирања терористичких активности јесте ризик којим ће клијент злоупотребити финансијски систем Републике Српске и Босне и Херцеговине или пословну дјелатност обвезника ради чињења кривичног дјела прања новца и финансирања терористичких активности, односно да ће неки пословни однос, трансакција, услуга или производ бити посредно или непосредно употребљени за прање новца и финансирање терористичких активности.
- 2.1.2 Обвезник је дужан изградити процјену ризика, а на основу те процјене одређује степен ризичности групе или појединог клијента, пословног односа, производа или трансакције у односу на могуће злоупотребе везане за прање новца и финансирање терористичких активности.
- 2.1.3 Обвезник након процјене ризика и одређивања степена ризичности из подтачке 2.1.2 ових смјерница, врши адекватну идентификацију и праћење клијента у складу са Законом (редовна, појачана или поједностављена).

- 2.1.4 Процјену ризика из подтачке 2.1.2 ових смјерница обвезник врши у складу са писаним интерним програмом за процјену ризика из подтачки 1.8.1 и 1.8.2 ових смјерница, којим ће се одредити нивои ризика група клијената или појединачног клијента, њихово географско подручје рада, пословни однос, трансакција, производ или услуга, начин њиховог пружања клијенту, нова технолошка достигнућа у вези са могућом злоупотребом у сврху прања новца и финансирања терористичких активности.
- 2.1.5 Обвезник ће писани интерни програм из подтачке 2.1.4 ових смјерница сачинити у складу са Законом, прописима донесеним на основу Закона и овим смјерницама.
- 2.1.6 Писани интерни програм обвезника из подтачке 2.1.4 ових смјерница треба да садржи и методе прописане подтачком 1.8.3 ових смјерница.

2.2 Праћење провођења интерног програма за процјену ризика

- 2.2.1 Праћење провођења и ефективност интерног програма за процјену ризика код обвезника врши овлашћено лице из члана 40. Закона и о томе редовно извјештава управу обвезника.
- 2.2.2 Лице из подтачке 2.2.1 ових смјерница одговорно је за исправно и благовремено извјештавање ФОО и Агенције.

2.3 Упознавање запослених са интерним програмом за процјену ризика

Обвезник је дужан да у програм годишњег стручног образовања, оспособљавања и усавршавања својих запослених уврсти, између осталог и упознавање са интерним програмом процјене ризика.

2.4 Правила за одређивање категорије ризичности

- 2.4.1 Обвезник сврстава клијента, пословни однос, производ или трансакцију у одређену категорију ризичности на основу утврђених критерија ризичности, наведених у тачку 2.7 ових смјерница.
- 2.4.2 Обвезник клијента, пословни однос, производ или трансакцију сврстава у једну од следећих категорија ризичности и то:
- 1) већи (високи) ризик,
 - 2) средњи (просјечни) ризик и
 - 3) низак (незнатни) ризик.
- 2.4.3 У случају да, након прикупљања потребних података, обвезник процијени да постоји висок ризик прања новца и финансирања терористичких активности, обвезник може у категорију високог ризика сврстати и оног клијента, пословни однос, производ или трансакцију који би, по критеријима из тачке 2.13. ових смјерница, спадао у категорије нижег ризика.
- 2.4.4 При одређивању категорије ризичности, клијент, пословни однос, производ или трансакција, који по критеријима тачке 2.8. до 2.11. ових смјерница, спада у категорију високо ризичних, не могу бити класификовани у оне средњег или ниског ризика.

2.4.5 У случају када се трансакција обавља преко посредника у осигурању, обвезник предузима мјере прописане чланом 28. Закона.

2.5 Поступак за утврђивање категорије ризичности

2.5.1 Обвезник врши категорисање клијента, пословног односа, производа, услуге или трансакције по категорији ризичности из подтачке 2.4.2 ових смјерница, након спровођења слjedeћих поступака:

- 1) утврђивања идентитета клијента са прикупљеним подацима потребним за припрему оцјене ризичности,
- 2) оцјене достављених података у смислу постојања фактора ризичности за прање новца и финансирање терористичких активности и
- 3) оцјене потребе за додатним подацима и њихове анализе, уколико се оцијени да је њихово достављање неопходно.

2.5.2 Поступак из подтачке 2.5.1 ових смјерница проводи се попуњавањем одговарајућег обрасца који садржи прописане податке, од стране клијента, као и прикупљањем друге документације, у оригиналу или овјереној фотокопији и анализом података прикупљених на претходно описани начин од стране овлашћеног лица обвезника.

2.5.3 Након провођења поступака подтачке 2.5.1 ових смјерница, клијент се сврстава у неку од категорија ризичности из подтачке 2.4.2 ових смјерница, након чега се доноси одлука о могућности склапања пословног односа.

2.5.4 У случају оцјене високе ризичности клијента, обвезник утврђује прихватљивост клијента, те може одбити да закључи уговор са клијентом у односу на којег је утврђено постојање неког од горе наведених ризика.

2.5.5 Обвезник такође може условити закључење уговора, односно продужење већ закљученог уговора испуњењем посебних додатних услова утврђених интерним актом обвезника.

2.5.6 Обвезник интерним актом прописује услове под којима овлашћена лица имају обавезу да одбију склапање пословног односа, вршење трансакције са клијентом, односно случајеве у којим морају имати писмену сагласност надређеног лица.

2.6 Претходно и накнадно утврђивање ризичности

2.6.1 Обвезник прије склапања пословног односа на основу проведене анализе ризичности припрема оцјену ризичности клијента, пословног односа, производа, услуге или трансакције тако што:

- 1) утврђује индентитет клијента с прикупљеним захтијеваним подацима о клијенту, пословном односу, производу или трансакцији и другим подацима, које обвезник треба прикупити за припрему оцјене ризичности,
- 2) оцјењује прикупљене податке у погледу критерија ризичности за прање новца и финансирање терористичких активности (утврђивање ризика),
- 3) одређује оцјену ризичности клијента, пословног односа, производа или трансакције у складу са претходно израђеном анализом ризичности, те их сврстава у једну од категорија ризичности и

- 4) проводи мјере идентификације и праћења клијента (уобичајена, појачана, поједностављена).
- 2.6.2 Обвезник поново (накнадно) провјерава основаност претходне оцјене ризичности из подтачке 2.6.1. ових смјерница и уколико је потребно врши нову (накнадну) оцјену ризичности у сљедећим случајевима:
- 1) ако су се битно промијениле околности на којима се заснива оцјена ризичности одређеног клијента или пословног односа, односно ако су се промијениле околности које су битно утицале на сврставање клијента или пословног односа у одређену категорију ризичности и
 - 2) ако обвезник посумња у истинитост података на основу којих је донио оцјену ризичности одређеног клијента или пословног односа.

2.7 Показатељи за одређивање категорије ризичности

- 2.7.1 Приликом одређивања ризичности одређеног клијента, пословног односа, производа, услуге или трансакције, обвезник узима у обзир сљедеће показатеље:
- 1) врста, пословни профил и структура клијента,
 - 2) географско поријекло клијента,
 - 3) природа пословног односа, производа, трансакције и
 - 4) претходна искуства обвезника са клијентом.
- 2.7.2 Обвезник може, осим претходно побројаних показатеља, при одређивању степена ризичности клијента, пословног односа, производа или трансакције посебно поштовати и друге критерије, као што су:
- 1) величина, структура и дјелатност обвезника, укључујући и обим, структуру и комплексност послова које обвезник обавља на тржишту,
 - 2) статусна и власничка структура клијента,
 - 3) присуство клијента при склапању пословног односа или провођењу трансакције,
 - 4) поријекло средстава која су предмет пословног односа или трансакције у случају клијента која се по критеријима из Закона сматра страним политички и јавно експонираним лицем,
 - 5) намјена склапања пословног односа или извршења трансакције,
 - 6) клијентово познавање производа и његово искуство, односно знање из тог подручја,
 - 7) ризичност других лица повезаних са клијентом,
 - 8) неуобичајени ток трансакције, поготово ако се узме у обзир њен основ, износ и начин извршења, сврха отварања рачуна, као и дјелатност клијента, уколико клијент обавља привредну дјелатност,
 - 9) случајеви кад постоји сумња да клијент не поступа за свој рачун, односно да поступа по налогу или упутствима трећег лица,
 - 10) непознат или нејасан извор средстава клијента, односно средства чији извор клијент не може доказати,
 - 11) клијент, већински власник односно стварни власник клијента или лица која с клијентом обављају трансакције, су лица према којима су спроведене принудне мјере ради успостављања међународног мира и сигурности у складу с резолуцијама Савјета безбједности Уједињених нација и

12) друге информације које показују да клијент, пословни однос, производ или трансакција могу бити више ризични.

2.7.3 Поред показатеља ризика из подтачке 2.7.2 ових смјерница, обвезник може интерним актом проширити листу другим показатељима или ближе појаснити, односно образложити ситуације из претходне подтачке ових смјерница, по сопственој оцјени ризичности у одређеним сегментима свог пословања.

2.8 Већи ризик – показатељ, врста, пословни профил и структура клијента

2.8.1 Клијенти који представљају већи ризик за прање новца и финансирање терористичких активности, с обзиром на показатељ, врсту, пословни профил и структуру клијента су:

- 1) клијенти које се налазе на попису лица против којих су на снази одређене мјере, санкције, ембарга Уједињених нација и
- 2) клијенти са пребивалиштем или сједиштем у земљама које нису субјекти међународног права, односно у којима се не примјењују међународно прихваћени стандарди спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности. Земље које финансирају или дају подршку терористичким активностима, у којим дјелују терористичке организације или је присутан значајан обим корупције, које нису међународно признате као државе (дају могућност фиктивне регистрације правног лица, омогућавају издавање фиктивних идентификационих докумената и сл.).

2.8.2 Клијенти - физичка лица који представљају већи ризик за прање новца и финансирање терористичких активности су:

- 1) клијент који је страно политички и јавно експонирано лице из члана 27. Закона,
- 2) клијенти из члана 3. тачка з) Закона, чији су чланови уже породице политички и јавно експонирана лица,
- 3) клијенти из члана 3. тачка аа) Закона, чији је ближи сарадник политички и јавно експонирано лице и
- 4) клијент који није лично присутан при утврђивању и провјери идентитета код обвезника, у смислу физичког присуства код обвезника за вријеме прилагања важећих идентификационих докумената у сврху утврђивања њеног идентитета.

2.8.3 Клијенти - правна лица која представљају већи ризик за прање новца и финансирање терористичких активности су:

- 1) клијент, страно правно лице које не обавља или не смије обављати трговачке, производне или друге дјелатности у држави у којој је регистровано (правно лице са сједиштем у држави која је позната као off-shore финансијски центар и за коју важе одређена ограничења код непосредног обављања регистроване дјелатности у тој држави),
- 2) клијент - фидуцијарно или друго слично страно правно лице с непознатим или скривеним власницима или менаџерима (страно правно лице које нуди обављање послова за трећа лица, основана на основу правног уговора између оснивача и управљача који управља имовином оснивача у корист одређених лица корисника или бенефицијара или за друге одређене намјене),

- 3) клијент који има компликовану статусну структуру или комплексан ланац власништва (компликована власничка структура или комплексан ланац власништва отежава или не омогућава утврђивање стварног власника или лице која врши контролу правног лица),
- 4) клијент - финансијска организација која за обављање својих дјелатности није обавезна добити лиценцу одговарајућег надзорног органа, односно у складу са матичним законодавством није субјект мјера на подручју откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности,
- 5) клијент - непрофитна организација (установа, друштво или друго правно лице, односно субјект основан за јавно-корисне, добротворне намјене, вјерске заједнице, удружења, фондације, непрофитна удружења и друга лица које не обављају привредну дјелатност), а испуњава један од сљедећих услова:
 - има сједиште у држави која је позната као off-shore финансијски центар,
 - има сједиште у држави која је позната као финансијски, односно порески рај,
 - има сједиште у држави која није чланица Европске уније (у даљем тексту: ЕУ), Европског економског простора (у даљем тексту: ЕЕП) или Радне групе за финансијске мјере против прања новца (Financial Action Task Force on Money Laundering – у даљем тексту: FATF), односно у држави која нема задовољавајуће прописе, односно међународно прихваћене стандарде у области спречавања прања новца и финансирања терористичких активности,
 - међу њеним члановима је физичка или правна особа која је резидент било које државе наведене у претходној алинеји и
- 6) клијент који је правно лице основало издавањем акција на доносиоца.

2.9 Већи ризик и мањи - критеријуми географски положај клијента

2.9.1 Обвезник ће примјенити појачане мјере идентификације и праћења активности клијента који своје сједиште има у земљи:

- 1) која је предмет санкција, ембарга или сличних мјера Уједињених нација или мјера других међународних организација којима се Босна и Херцеговина придружила;
 - 2) која је означена од стране FATF-а или друге међународне организације као земља којој недостају међународно прихваћени стандарди за спречавање и откривање прања новца и финансирања терористичких активности;
 - 3) која је означена од стране FATF-а или друге међународне организације као земља која финансира или даје подршку терористичким активностима, која има одређене терористичке организације које дјелују у њој;
 - 4) која је означена од стране вјеродостојног извора као земља у којој постоји значајан обим корупције;
 - 5) која је у процјени надлежних међународних организација позната по производњи или добро организованог и развијеног трговини дрогом;
 - 6) која је позната као финансијски / порески рај и
 - 7) која је позната као off shore финансијски центар,
- што може представљати већи ризик по питању прања новца и финансирања тероризма.

2.9.2 Обвезник ће примјенити мјере појачане идентификације и праћења активности таквог клијента и у случају када од ФОО добије и објави обавјештење о слабостима

система спречавања прања новца и финансирања терористичких активности у земљи у којој клијент има сједиште.

- 2.9.3 За сврхе ових смјерница може се сматрати да земље које се налазе на листи утврђеној од стране Савјета министара БиХ у складу са чланом 85. став 4. Закона које су земље чланице ЕУ, ЕЕА или FATF, те које имају обавезу доношења закона и процедура за финансијски сектор у складу са директивама ЕУ и препорукама FATF-а у вези са прањем новца и финансирањем терористичких активности имају међународно прихваћене стандарде за спречавање и откривање прања новца и финансирања терористичких активности који су еквивалентни или строжији од оних који се примјењују у Босни и Херцеговини.
- 2.9.4 Обвезници могу сматрати да клијент наведен у члану 29. тачка б) Закона који има сједиште у земљи описаној у подтачки 2.9.3. ових смјерница представља мањи ризик у вези са прањем новца и финансирањем терористичких активности и обвезник може примјенити поједностављену идентификацију и праћење активности таквог клијента.

2.10 Већи и мањи ризик - критериј пословни односи, производи и трансакције

2.10.1 Обвезник ће сматрати да клијент који врши трансакције под необичним околностима, као што су:

- 1) значајна и необјашњена географска удаљеност између локације клијента и институције укључене у трансакцију;
- 2) често и необјашњено премјештање рачуна између различитих финансијских институција;
- 3) често и необјашњено преношење средстава између финансијских институција у разним географским локацијама;
- 4) уплата новчаних средстава са рачуна клијента, односно исплата новчаних средстава на рачун клијента, који је различит од рачуна који је клијент навео при утврђивању идентификације, односно, преко којег се уобичајено послује или је пословао (посебно ако се ради о прекограничној трансакцији);
- 5) пословни односи који укључују сталне или велике уплате новчаних средстава са рачуна клијента, односно према кредитној или финансијској институцији у држави која није чланица FATF-а, односно у држави која нема задовољајуће прописе, односно међународно прихваћене стандарде области спречавања прања новца и финансирања терористичких активности;
- б) трансакције намијењене клијентима са пребивалиштем или сједиштем у држави која је позната као финансијски односно порески рај или као off shore финансијски центар и
- 7) пословни односи у корист клијента/ната који се налазе на попису лица или субјеката против којих су на снази мјере, санкције, ембарга УН-а, може представљати већи ризик по питању прања новца и финансирања терористичких активности.

2.10.2 Обвезник ће поред онога што је наведено у чл. 24, 27, и 28. Закона, такође узети у обзир да клијент:

- 1) чија структура или природа отежава одређивање правог власника или право лице које врши контролу;
- 2) чије пословање укључује обимну готовину и еквиваленте готовине;
- 3) чије пословање, иако обично не укључује обимну готовину, производи знатне износе готовине за одређене трансакције;
- 4) који је домаће или страно правно или физичко лице описано у подтачки 2.9.1 и 2.9.2 ових смјерница, посебно када се ради о прекограничном пословању;
- 5) који је рачуновођа, адвокат или други стручњак који има рачуне у финансијској институцији и представља своје клијенте;
- 6) који користи посреднике који не подлијежу одговарајућим законима за спречавање прања новца и финансирање терористичких активности и који се не налазе под адекватним надзором;
- 7) који је домаће политички и јавно експонирано лице и
- 8) врши неуобичајене трансакције из члана 26. Закона,

може представљати већи ризик по питању прања новца и финансирања терористичких активности. Обвезник ће размотрити примјену појачане идентификације и праћења активности таквог клијента, уколико овим смјерницама већ није дефинисано да ови клијенти морају бити третирано као клијенти високог нивоа ризика.

2.10.3 Обвезник може узети у обзир да производи везани за дугорочно животно осигурање представљају нижи ризик у вези са прањем новца и финансирањем терористичких активности и у том случају обвезник може примијенити поједностављену идентификацију и праћење таквих послова и трансакција.

2.11 Разматрање трансакција већег ризика за извјештаје о сумњивим трансакцијама

2.11.1 Обвезник може узети у обзир трансакције већег ризика дефинисане у тачкама од 2.9 до 2.10 ових смјерница као сумњиве трансакције у складу са дефиницијом у члану 3. алинеја б. Закона, те ће узети у обзир примјену појачане идентификације и праћења таквих трансакција.

2.11.2 Обвезник ће такође узети у обзир извјештавање о таквој трансакцији, клијенту или лицу ФОО-у, у складу са чланом 38. Закона.

2.12 Већи ризик - критеријум претходна искуства обвезника са клијентом

Клијенти који, с обзиром на искуство обвезника, представљају висок ризик за прање новца или финансирање терористичких активности су:

- 1) лица за које је ФОО у посљедње 3 године затражио од обвезника доставу података због сумње на прање новца или финансирање терористичких активности у вези са неком трансакцијом или лицем,
- 2) лица за које је ФОО у посљедње 3 године обвезнику издао писмени налог за привремену обуставу трансакције или трансакција,
- 3) лица за које је ФОО у посљедње 3 године обвезнику писмено наложио континуирано праћење финансијског пословања клијента и

- 4) лица за које је обвезник у посљедње 3 године достављао податке ФОО, јер су у вези са тим лицем или трансакцијом коју је то лице обављало постојали разлози за сумњу на прање новца или финансирање терористичких активности.

2.13 Средњи - просјечни ризик за прање новца и финансирање терористичких активности

2.13.1 Обвезник сврстава у категорију средње (просјечно) ризичних оног клијента, пословни однос, производ, услугу или трансакцију, које на основу критерија из ових смјерница и подзаконских аката донесених у складу са чланом 85. Закона, није могуће сврстати међу високоризичне или незнатно ризичне, те у том случају поступа у складу са одредбама о редовном праћењу пословне активности клијента дефинисаним Законом.

2.13.2 Изузетно од подтачке 2.13.1 ових смјерница, просјечно ризичним клијентима обвезник може сматрати и лица која уговор о осигурању закључују преко заступника у осигурању, при чему морају бити испуњени сљедећи услови:

- 1) да друштво за осигурање захтијева копије докумената које је заступник у осигурању прикупио и
- 2) да прва уплата премије, односно прва рата премије буде преко рачуна клијента на рачун заступника у осигурању.

2.14 Незнатни ризик за прање новца и финансирање терористичких активности

2.14.1 Клијентом који представља незнатан ризик за прање новца или финансирање терористичких активности обвезник сматра клијенте из члана 29. Закона.

2.14.2 Обвезник може узети у обзир да дугорочно осигурање или финансијске активности које се врше повремено или у веома ограниченом обиму представљају нижи ризик у вези са прањем новца и финансирањем терористичких активности.

2.14.3 Обвезник може примјенити поједностављену идентификацију и праћење клијената и послова из претходних подтачки.

2.15 Показатељи сумњивих трансакција

2.15.1 За утврђивање категорије ризичности обвезник користи и листе показатеља за препознавање сумњивих клијената и трансакција.

2.15.2 Обвезници су дужни сачинити листу показатеља за идентификацију сумњивих клијента и трансакција у области животног осигурања у сарадњи са ФОО и Агенцијом у року из члана 47. став 2. Закона.

2.15.3 Листу из претходне подтачке обвезник доставља истовремено ФОО и Агенцији.

2.15.4 Приликом сачињавања листе показатеља за препознавање сумњивих клијената и трансакција обвезник треба имати у виду опште и посебне показатеље сумњивих трансакција.

2.16 Показатељи који би требали изазвати сумњу – општих показатељи

2.16.1 Општи показатељи који би код обвезника требали изазвати сумњу у контексту израде процјене ризика из члана 5. Закона и сачињавања листе показатеља из члана 47. Закона могу бити:

- 1) клијент не жели да му се писмена обавијештења шаљу на кућну адресу;
- 2) клијент оставља утисак да посједује рачуне код неколико финансијских институција на једном географском подручју, а без очигледног разлога;
- 3) клијент користи једну адресу, али често мијења правна и физичка лица која бораве на тој адреси;
- 4) клијент користи поштански број или неку другу врсту адресе за примање поштанских пошиљки, умјесто адресе улице, када то није норма на том географском подручју;
- 5) клијент почиње обављати честе новчане трансакције великих износа, што није била уобичајена активност тог клијента у прошлости;
- 6) клијент обавља новчане трансакције конзистентно заокружених и великих износа (нпр. КМ 20.000, КМ 15.000, КМ 9.900, КМ 8.500 итд.);
- 7) клијент стално обавља новчане трансакције које су мало испод прага износа за које постоји обавеза идентификовања односно пријављивања;
- 8) клијент обавља трансакцију у износу који је неуобичајен у поређењу са износима предходних трансакција;
- 9) клијент тражи од обвезника да задржи или изврши трансфер велике суме новца или других средстава, када је ова врста активности неуобичајена за клијента;
- 10) трансакције чија структура указује на неку противзакониту сврху, чија је пословна намјена нејасна или се чини ирационалном са пословног становишта;
- 11) трансакције које укључују подизање средстава недуго након што су иста депонована код обвезника (рачуни за прописане резерве нефинансијских институција), под условом да се тренутно подизање таквих средстава не може оправдати пословном активношћу клијента;
- 12) трансакције код којих је разлог због којег је клијент одабрао одређеног обвезника или пословницу обвезника за обављање своје трансакције нејасан;
- 13) трансакције које за резултат имају знатну али необјашњиву, активност на рачуну који је претходно био углавном неактиван;
- 14) трансакције које не одговарају сазнању и искуству обвезника о клијенту и наведеној сврси пословног односа;
- 15) клијенти који доставе лажне или варљиве информације обвезницима или одбију, без увјерљивог разлога, да доставе информације и документе који су потребни и који се рутински достављају, а везани су за релевантну пословну активност;
- 16) клијент захтијева претјерану ликвидност у свом пословном односу;
- 17) осигуравање (залози, гаранције) од стране трећих лица која су непозната банци, која немају очигледну афилијацију са клијентом и која немају увјерљиве и очигледне разлоге да пружају такве гаранције;
- 18) трансфери великих сума новца или чести трансфери у или из држава које су познате по производњи недопуштених дрога;
- 19) клијент је јако нервозан без очигледног разлога;
- 20) клијент је дошао у друштву, прати га се и/или посматра;

- 21) клијент доноси новац који прелази износе који, у складу са законом, захтијевају идентификацију и/или пријављивање, а који клијент није пребројао, изузев ако је то (небројање) уобичајено у пословању клијента;
- 22) неочекивано плаћање ненаплативог кредита без увјерљивог објашњења;
- 23) клијент настоји да избјегне покушаје обвезника да оствари лични контакт;
- 24) клијент обвезника је био предмет гоњења за кривично дјело и
- 25) трансфери великих износа у иностранство са рачуна клијента у случају да салдо на рачуну потиче од многобројних полагања готовине на различите рачуне клијената код једне или више банака;

2.16.2 Клијент неуобичајено добро познаје законске прописе у вези са пријављивањем сумњиве трансакције, брзо потврђује да новчана средства потичу из законитих извора.

2.17 Листа посебних показатеља који би требали изазвати сумњу – животно осигурање

Показатељи који би требали изазвати сумњу односе се на обвезнике из тачке 1.2 ових смјерница могу бити:

- 1) клијент обавља трансакцију која доводи до сумњивог повећања инвестиционих приноса;
- 2) трајање уговора о животном осигурању краће је од три године;
- 3) трансакција укључује кориштење и плаћање чинидбене гаранције, што доводи до прекограничног плаћања;
- 4) плаћање великих износа осигурања;
- 5) захтјев корисника осигурања да се новац од осигурања или поврат премија осигурања исплати у готовини у случају да је у питању велики износ;
- 6) велики износи осигурања за више полиса осигурања, које су скопљене у краћем временском периоду, плаћају се у готовини;
- 7) постоји сумња да су полисе осигурања закључене на лажна имена, на имена других особа или су пријављене лажне адресе;
- 8) једна особа је власник већег броја полиса код различитих друштава за осигурање, нарочито уколико су уговори о осигурању склапани у краћем временском периоду;
- 9) отказивање полисе осигурања убрзо након склапања уговора о осигурању, посебно када се ради о полиси са високом премијом;
- 10) клијент захтјева да накнаду из осигурања, новац који потражује по основу накнаде у случају отказивања полисе или преплаћени износ премије осигурања буде исплаћен трећој страни или трансферисан на рачун физичког или правног лица на територији државе у којој се не примјењују строги стандарди у области спречавања прања новца или финансирања терористичких активности у којој су на снази строги прописи о повјерљивости и тајности банкарских и пословних података;
- 11) клијент прихвата неповољне услове у уговору о осигурању с обзиром на његово здравствено стање или старосну доб;

- 12) фирме који су власници полиса осигурања у име запослених радника плаћају неувичајено велике премије осигурања или отказују полисе у веома кратком периоду од датума склапања уговора о осигурању;
- 13) фирме купују полисе животног осигурања за запослене, а број запослених је мањи од броја купљених полиса; полисе се издају и на особе које нису запослене у фирми;
- 14) уговор о осигурању склапа особа која се бавила незаконитим активностима у прошлости или уговор о осигурању склапа особа које се са таквом особом може на неки начин повезати;
- 15) уговарач осигурања или осигураник инсистира на тајности трансакције, тј. да се износ премије осигурања или сума осигурања не пријави ФОО успркос чињеницама да је то законска обавеза обвезника,
- 16) клијент молбом или подмићивањем покушава да увјери овлашћена лица обвезника да противно закону заступа његове интересе,
- 17) постоји сумња да су полисе осигурања, које су склопљене у краћем временском периоду, плаћене у готовини,
- 18) власник полисе врши измјене уговора о осигурању захтијевајући полису са већом премијом или да са мјесечног плаћања пређе на годишње или паушално плаћање премија, што не коренсподира са његовим имовинским стањем и
- 19) велики или неувичајени одштетни захтјеви, односно захтјеви чији се основ не може са сигурношћу утврдити.

2.18 Процедуре за одређивање политички и јавно експонираног лица

- 2.18.1 Обвезници ће интерним актом, а имајући у виду смјернице дате у подтачкама 2.18.2 до 2.18.10 ових смјерница дефинисати одговарајуће процедуре за одређивање да ли је клијент и/или стварни власник клијента из Републике Српске, Босне и Херцеговине или иностранства политички и јавно експониран, у смислу члана 27. Закона.
- 2.18.2 У сврху утврђивања политички и јавно експонираних лица, обвезник користи сљедеће изворе:
 - 1) образац који попуњава клијент,
 - 2) информације прикупљене из јавних извора и
 - 3) информације добијене увидом у базе података које укључују спискове политички и јавно експонираних лица (*World Check PEP List*, Интернет, итд).
- 2.18.3 Поступак утврђивања блиских сарадника и чланова уже породице политички и јавно експонираних лица примјењује се уколико је однос са сарадником јавно познат или уколико обвезник има разлоге да сматра да такав однос постоји.
- 2.18.4 Прије упостављања пословног односа са политички и јавно експонираним лицем, обвезник који склапа пословни однос:
 - 1) прибавља податке о извору средстава и имовине који су предмет пословног односа, односно трансакције, из личних и других исправа које поднесе клијент, а ако прописане податке није могуће прибавити из поднесених исправа, подаци се прибављају непосредно из писане изјаве клијента и

- 2) прибавља писану сагласност од непосредно претпостављеног лица прије успостављања пословног односа са клијентом.
- 2.18.5 Сагласност из подтачка 2.18.4 ових смјерница даје се у писменој или електронској форми и није је потребно даље тражити за предузимање сваке појединачне трансакције у име и за рачун клијента.
- 2.18.6 Након успостављања пословног односа са политички и јавно експонираним лицем, члановима његове уже породице и блиским сарадницима, обвезник води посебну евиденцију о овим лицима и трансакцијама које се предузимају у име и за рачун ових лица.
- 2.18.7 Службено лице са посебном пажњом прати све пословне активности које код њега обавља политички и јавно експонирано лице и у случају да оцијени да су се промијениле околности у вези са уобичајеним пословним активностима клијента, о тим трансакцијама обавјештава овлашћено лице у најкраћем могућем року.
- 2.18.8 Обвезници редовно ажурирају своје листе политички и јавно експонираних лица и проширују их и на оне клијенте који у вријеме заснивања пословног односа нису били политички и јавно експонирана лица у смислу Закона.
- 2.18.9 Са листе политички и јавно експонираних лица обвезник може брисати само лица којима је прошло најмање годину дана од дана престанка функције, односно статуса на основу ког су уврштени на ову листу.
- 2.18.10 Податке о политички и јавно експонираним лицима обвезници воде у електронској форми.

2.19 Нова технолошка достигнућа

- 2.19.1 Обвезник је дужан да обрати нарочиту пажњу на ризик од прања новца и финансирања терористичких активности, који произилази из примјене нових технолошких достигнућа која омогућавају анонимност клијента (нпр. електронско банкарство, употреба банкомата, телефонско банкарство и др.).
- 2.19.2 Обвезник је дужан да успостави процедуре и предузме додатне мјере којима се отклањају ризици и спречава злоупотреба нових технолошких достигнућа у сврху прања новца и финансирања терористичких активности.

3 ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ КЛИЈЕНТА

3.1 Идентификација и праћење клијента

- 3.1.1 Обвезник утврђује идентитет клијента и прикупља податке о клијенту и трансакцији (у даљем тексту: идентификација) у случајевима и на начин прописан чланом 6. и 7, те чланом 15. став 4. и 5. Закона, прије успостављања пословног односа, а изузетно и након тога, а најкасније до момента када би осигураник по полиси могао да оствари своја права.
- 3.1.2 Документи на основу којих се утврђују подаци потребни за идентификацију не смију бити старији од три мјесеца.

- 3.1.3 За све оригиналне документе који се не могу оставити код обвезника, обвезник ће извршити увид, те исте копирати или скенирати. Уколико се документи копирају, на копији обвезник својим потписом и печатом потврђује вјеродостојност са оригиналним документима. Уколико се документи скенирају, систем у којем су похрањени мора омогућити генерисање података о лицу које је извршило скенирање, времену и мјесту.
- 3.1.4 У случају страних документа који нису написани на једном од језика који се користе у БиХ, обвезник ће од клијента прибавити превод овјерен од стране овлаштеног судског тумача.
- 3.1.5 Обвезници ће водити рачуна о ваљаности и релевантности информација, података и документације, који су основ за идентификацију клијента, тако што ће вршити редовне провјере постојећих докумената за вријеме трајања пословног односа. У случају значајних трансакција, значајних измјена у начину обављања трансакција од стране клијента или других значајних промјена због којих се јавља потреба за поновном провјером односа с клијентом, требају се захтијевати и/или прикупити нове или додатне информације за идентификацију.
- 3.1.6 У случајевима озбиљне сумње у идентитет корисника или у случајевима када корисник може бити процијењен као високо ризичан, обвезник провјеру идентитета ће извршити прибављањем прописно овјерене писане изјаве клијента.
- 3.1.7 Ако и поред мјера предузетих ради идентификације клијента, односно стварног власника клијента који је правно лице, то није могуће са сигурношћу утврдити, или када обвезник основано сумња у истинитост или вјеродостојност података, односно документације којом клијент потврђује свој идентитет, те у ситуацији када клијент није спреман или не показује спремност да сарађује с обвезником при утврђивању истинитих и потпуних података које обвезник захтијева у оквиру анализе клијента, обвезник одбија закључивање такве трансакције, односно мора прекинути све постојеће пословне односе с тим клијентом.

3.2 Облици индентификације и праћења клијента

Обвезник након процјене ризика и одређивања степена ризичности клијента, пословног односа, производа, услуге или трансакције, бира и врши адекватну идентификацију и праћење клијента: редовна, појачана или поједностављена.

3.3 Изузетак од обавезе идентификације и праћења клијента

Изузетно од члана 6. став 1. Закона, контрола клијента се не мора вршити приликом закључивања уговора животног осигурања:

- 1) код којих појединачна рата премије или више рата премије осигурања, које треба платити у року од једне године, укупно не прелази износ од 2.000КМ,
- 2) ако исплата једне премије не прелази износ од 5.000КМ и
- 3) са клијентом ниског ризика у складу са овим смјерницама.

3.4 Идентитет клијента-физичког лица и подаци о трансакцији

- 3.4.1 Идентитет клијента који је физичко лице обвезник утврђује увидом у важећи идентификациони докуменат клијента издат од стране надлежног органа (лична карта, пасош или возачка дозвола), уз његово присуство, којом приликом се прикупљају подаци:
- 1) име и презиме, очево име, датум и мјесто рођења, држављанство, пребивалиште, односно боравиште клијента,
 - 2) број личног документа и мјесто издавања, назив органа који је издао личну исправу,
 - 3) јединствени матични број физичког клијента,
 - 4) име и презиме, датум и место рођења, пребивалиште, број личног документа и мјесто издавања, као и матични број пуномоћника или законског заступника клијента, уколико се пословни однос склапа на такав начин и
 - 5) број рачуна.
- 3.4.2 У случају закључења уговора преко посредника у осигурању, обвезник прибавља документе које је посредник/заступник прикупио и захтијева да прва уплата премије, односно прва рата премије буде преко рачуна клијента.

3.5 Идентитет клијента-правног лица и подаци о трансакцији

- 3.5.1 Идентитет клијента–правног лица, обвезник утврђује увидом у документе који обавезно садрже:
- 1) доказ о његовом правном статусу – извод из регистра којег води институција задужена за регистрацију;
 - 2) идентификациони број додијелен од стране пореског органа;
 - 3) финансијске извјештаје о пословању;
 - 4) документе у којима се описују основне пословне активности клијента;
 - 5) листу овлашћених потписника и
 - 6) информације о овлашћеним представницима и њихове идентификационе документе, у складу са подтачком 3.4.1 ових смјерница, као и узорке њихових потписа.
- 3.5.2 Поред података из подтачке 3.5.1 ових смјерница, у ситуацијама из тачке 2.16 ових смјерница обвезник је дужан и да прибави сљедеће податке о стварном власнику правног лица:
- 1) лично име, адресу пребивалишта или боравишта стварног власника,
 - 2) датум и мјесто рођења стварног власника правног лица и
 - 3) податак о категорији лица у чијем је интересу оснивање и дјеловање правног лица, у случају из члана 3. став 1. тачка н. алинеја 3. Закона.
- 3.5.3 Ако обвезник приликом утврђивања и провјере идентитета клијента-правног лица посумња у истинитост добијених података или вјеродостојност исправа и друге пословне документације из које су узети подаци, дужан је да од заступника или овлашћеног лица прије успостављања пословног односа или извршења трансакције прибави и писану изјаву.

3.6 Идентитет заступника или пуномоћника клијента

3.6.1 Приликом заснивања пословног односа или предузимања трансакције од стране заступника или пуномоћника, обвезници врше идентификацију заступника/пуномоћника и клијента у чије се име и за чији рачун отвара рачун или обавља трансакција и то искључиво на основу личних или других јавних исправа и то:

- 1) увидом у важећи идентификациони документ из тачке 3.4 ових смјерница и
- 2) писаног овлаштења – пуномоћи, овјереног од стране нотара, конзулата, суда или органа државне управе.

3.6.2 Уколико посумња у истинитост добијених података приликом утврђивања и провјере идентитета заступника/пуномоћника обвезник прибавља писану изјаву, а нарочито у случајевима када је:

- 1) писмено овлаштење (пуномоћ) дато лицу које очигледно нема довољно блиске везе (нпр. родбинске, пословне и сл.) са клијентом да би обављало трансакције користећи се рачуном клијента,
- 2) финансијско стање клијента познато, а трансакција коју намјерава да изврши не одговара том финансијском стању и
- 3) током пословних односа са клијентом уоче неке неуобичајене трансакције.

3.7 Редовна идентификација и праћење клијента

Обвезник прати пословне активности које предузима клијент проводећи мјере идентификације и праћења уз примјену принципа "упознај свог клијента", укључујући и поријекло средстава која се користе у пословним операцијама, примјењујући методе идентификације прописане Законом, подзаконским актима донесеним у складу са Законом и овим смјерницама.

3.8 Појачана идентификација и праћење клијента

3.8.1 Појачане мјере идентификације и праћења клијента обвезник примјењује у случајевима када због природе пословног односа, облика и начина обављања трансакције, пословног профила клијента или због других околности повезаних с клијентом постоји или би могао постојати већи ризик за прање новца или финансирање терористичких активности.

3.8.2 Појачану идентификацију и праћење клијента обвезник предузима у случајевима из члана 23. Закона, т. 2.8. до 2.12. ових смјерница, те у случајевима предвиђеним позаконским актима донесеним на основу Закона и том приликом поред мјера из члана 7. Закона предузима и додатне мјере предвиђене Законом и позаконским актима донесеним на основу Закона.

3.9 Поједностављена идентификација и праћење клијента

3.9.1 Обвезник обавља поједностављену идентификацију и праћење клијента у случајевима када по оцјени обвезника код клијента постоји низак (незнатан) ниво ризика за прање новца или финансирање терористичких активности, када су

подаци о клијенту који је правна особа или њен стварни власник транспарентни, односно јавно доступни.

- 3.9.2 Поједностављену идентификацију и праћење клијента обвезник проводи у случајевима и на начин из чл. 29. и 30. Закона, позаконским актима донесеним на основу Закона и тачке 2.14. ових смјерница, те код клијената с ниским нивоом ризика (годишња премија \leq КМ 2.000,00).
- 3.9.3 Обвезник неће склопити пословни однос или извршити трансакцију прије него утврди све чињенице потребне за оцјену ризичности клијента.
- 3.9.4 Ако је клијент, у складу са оцјеном ризичности, уврштен у категорију високоризичних клијената или када у вези са клијентом или трансакцијом постоји сумња на праће новца или финансирање терористичких активности обвезник не може проводити поједностављену идентификацију и праћење клијента.

4 ПРОВОЂЕЊЕ МЈЕРА СПРЕЧАВАЊА ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ У ФИЛИЈАЛАМА, ПОДРУЖНИЦАМА И ДРУГИМ ОРГАНИЗАЦИОНИМ ЈЕДИНИЦАМА ОБВЕЗНИКА

4.1 Обавеза провођења мјера

- 4.1.1 Обвезник успоставља систем вођења јединствене политике откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности како у свом сједишту, тако и у свим филијалама и другим организационим јединицама у Републици Српској, Босни и Херцеговини и иностранству, ако је то дозвољено законима и прописима те државе.
- 4.1.2 У вези са тачком 4.1.1 ових смјерница обвезник посебно води рачуна да се Законом, подзаконским актима донесеним у складу са Законом и овим смјерницама прописане мјере откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности у вези са идентификацијом и праћењем клијента, обавјештавањем о сумњивим трансакцијама, вођењем евиденција, интерном ревизијом, именовањем овлашћеног лица, чувањем података и других битних околности у вези са откривањем и спречавањем прања новца или финансирања терористичких активности у истом обиму проводе и у филијалама, подружницама и другим организационим јединицама обвезника у Републици Српској, Босни и Херцеговини и иностранству, ако је то дозвољено законима и прописима те државе.

4.2 Врсте мјера за отклањање ризика

- 4.2.1 У случају када се минимални захтјеви спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности прописани Законом и прописима стране државе у којој се налази филијала, подружница и друга организациона јединица обвезника разликују, филијала, подружница и друга организациона јединица обвезника треба примјењивати или Закон или прописе стране државе зависно од тога који прописи осигуравају виши стандард спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности, до мјере до које то допуштају прописи те стране државе.

4.2.2 Ако прописима стране државе није допуштено спровођење радњи и мјера за спречавање и откривање прања новца и финансирања терористичких активности у обиму прописаном Законом, обвезник је дужан да о томе одмах обавијести ФОО и да донесе одговарајуће мјере за отклањање ризика од прања новца и финансирања терористичких активности, као што су:

- 1) успостављање додатних интерних процедура којима се спречава, односно смањује могућност злоупотребе у сврху прања новца и финансирања терористичких активности,
- 2) провођење додатне интерне контроле над пословањем обвезника на свим кључним подручјима која су највише изложена ризику прања новца и финансирања терористичких активности,
- 3) успостављање интерних механизма процјене ризичности одређених клијената, пословних односа, производа и трансакција у складу са Законом, Правилником о спровођењу закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, Смјерницама ФОО и овим смјерницама,
- 4) провођење стриктне политике класификације клијената према њиховој ризичности и досљедно провођење мјера прихваћених на основу те политике и
- 5) додатна обука запослених.

4.2.3 Појачане мјере идентификације и праћења обвезници су дужни проводити у филијалама, подружницама и другим организационим јединицама у иностранству у случајевима из члана 9. став 4. Закона.

4.3 Дужности управе обвезника

Управа обвезника је дужна:

- 1) осигурати да са политиком откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности буду упознате све филијале, подружнице и друге организационе јединице обвезника које имају сједиште у Републици Српској, Босни и Херцеговини и иностранству, као и њихови запослени,
- 2) преко одговорног лица филијале и друге организационе јединице осигурати да се интерни поступци откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности у што већој мјери уграде у њихове пословне процесе и
- 3) проводити сталан надзор одговарајућег и ефикасног провођења мјера откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности у филијалама, подружницама и другим организационим јединицама које имају сједиште у Босни и Херцеговини и иностранству.

4.4 Извјештавање матичног обвезника

Филијале и друге организационе јединице обвезника, а које имају сједиште у Републици Српској, Босни и Херцеговини или иностранству, најмање једном годишње матичног обвезника извјештавају о прихваћеним мјерама на подручју откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности, посебно у погледу идентификације и праћења клијента, провођења поступка процјене ризика, препознавања

и обавјештавања о сумњивим трансакцијама, сигурности и чувања података и документације, вођења евиденције о клијентима, пословним односима и трансакцијама.

5 ПРАЋЕЊЕ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ КЛИЈЕНТА

5.1 Опште одредбе

5.1.1 Обвезник прати пословне активности које предузима клијент уз примјену принципа "упознај свога клијента" из члана 21. Закона.

5.1.2 Праћење пословних активности клијента из тачке 5.1.1 ових смјерница дијели се на четири сегмента пословања клијента код обвезника и то:

- 1) праћење и провјеравање усклађености пословања клијента с предвиђеном природом и намјеном пословног односа,
- 2) праћење и провјеравање усклађености извора средстава клијента с предвиђеним извором средстава који је клијент навео при успостављању пословног односа код обвезника,
- 3) праћење и провјеравање усклађености пословања клијента с њеним уобичајеним обимом пословања и
- 4) праћење и ажурирање прикупљених докумената и података о клијенту.

5.2 Обим и учесталост праћења пословних активности клијента

5.2.1 Праћење пословних активности клијента из тачке 5.1 ових смјерница проводи се:

- 1) у случају високоризичног клијента прописане мјере праћења пословних активности клијента које су оцијењене као високоризичне обвезник проводи најмање једном годишње, те редовно, а најмање једном годишње, проводи мјере поновне годишње идентификације и праћења клијента ако су испуњени услови прописани Законом,
- 2) у случају средње (просјечно) ризичног клијента прописане мјере праћења пословних активности клијента које су оцијењене као средње (просјечно) ризичне, обвезник проводи најмање сваке три године, те редовно, а најмање једном годишње, проводи мјере поновне годишње идентификације и праћења клијента ако су испуњени услови које прописује Закон и
- 3) у случају клијента који представља низак - незнатан ризик, прописане мјере праћења пословних активности клијента обвезник проводи најмање сваких пет година, а најмање једном годишње проводи мјере поновне годишње идентификације и праћења клијента ако су испуњени услови које прописује Закон.

5.2.2 У својим интерним актима, обвезник се може, у складу са својом политиком управљања ризицима прања новца и финансирања терористичких активности, одлучити за чешће праћење пословних активност одређеног клијента него што је то одређено овим смјерницама. Зависно од ризика прања новца и финансирања терористичких активности којем је изложен приликом обављања појединачних трансакција или пословних операција са појединачним клијентом, а тај ризик обвезник процјењује у складу са чланом 5. Закона.

- 5.2.3 При накнадном утврђивању ризичности, обвезник нарочито води рачуна о сљедећим околностима:
- 1) битним промјенама околности на којима се заснива оцјена ризичности клијента или пословног односа, односно промјенама околности које су битно утицале на сврставање одређеног клијента или пословног односа у одређену категорију ризичности,
 - 2) разлозима за сумњу у истинитост података на основу којих је донешена оцјена ризичности клијента или пословног односа и
 - 3) неподударању података добијених у поновној контроли са почетним подацима.
- 5.2.4 У случају постојања једне или више околности из подтачке 5.2.3 ових смјерница обвезник може разврстати клијента у категорију веће ризичности.
- 5.2.5 За праћење пословних активности клијента из тачке 5.1. ових смјерница, обвезник користи мјере прописане подзаконским актима донесеним на основу Закона.

6 ОСТАЛЕ ДУЖНОСТИ ОБВЕЗНИКА

6.1 Обавјештавање ФОО

- 6.1.1 У складу са Законом, подзаконским актима донесеним на основу Закона и овим смјерницама обвезник доставља ФОО прописане податке увијек када у вези с трансакцијом или клијентом постоје разлози за сумњу на прање новца и финансирање терористичких активности.
- 6.1.2 Обавеза обавјештавања о сумњивим трансакција не вриједи само за трансакције које је клијент закључио, него и за све трансакције које је намјеравао/покушао закључити, па је од њих одустао без посебно увјерљивих разлога. Дужност обавјештавања наступа у случају када обвезник, код склапања пословног односа или извршења трансакције, не може утврдити или провјерити идентитет клијента на начин који је утврђен Законом, подзаконским актима донесеним на основу Закона и овим смјерницама. Када се не може утврдити стварни власник или када се не могу добити подаци о намјени и предвиђеној природи пословног односа или трансакције и други подаци који су прописани Законом, подзаконским актима донесеним на основу Закона и ових смјерница.
- 6.1.3 Обвезник обавјештава ФОО, у случајевима, на начин и у роковима предвиђеним чланом 38. и 39. Закона, те одредбама подзаконских аката донесеним на основу Закона.

6.2 Едукација и стручно оспособљавање запослених

- 6.2.1 Обвезник осигурава редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених који директно или индиректно обављају послове на спречавању и откривању прања новца и финансирања терористичких активности.
- 6.2.2 Обвезник, уз учешће овлаштеног лица, доноси програм годишњег стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених који обављају послове на спречавању и откривању прања новца и финансирања терористичких активности, најкасније до 31.03. за текућу годину.

- 6.2.3 Програм из тачке 6.2.2 ових смјерница обвезник доставља Агенцији најкасније до 30.04. текуће године.
- 6.2.4 У процесе едукације и оспособљавања обвезник укључује и све нове запослене. У ту сврху обвезник организује посебан програм образовања, оспособљавања и усавршавања запослених на подручју спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности.
- 6.2.5 Код пријема у радни однос нових запослених, који ће обављати послове на спречавању и откривању прања новца и финансирања терористичких активности, обвезник би требао примјенити “screening procedure” посматрања, како би се осигурали високи стандарди код запошљавања запосленика, уз поштивање услова из члана 44. Закона.
- 6.2.6 Подтачка 6.2.5 ових смјерница подразумијева да ће обвезник утврдити поступак којим се при заснивању радног односа на радном мјесту на коме се примјењују одредбе Закона и прописа донијетих на основу Закона, у смислу члана 44. Закона. У овом поступку провјеравају се и други критерији којима се утврђује да ли кандидат за радно мјесто из подтачке 6.2.5 ових смјерница, задовољава високе стручне и моралне квалитете.
- 6.2.7 Стручно образовања, оспособљавање и усавршавање запослених код одређеног обвезника може проводити:
- 1) овлашћеног лице,
 - 2) замјеници овлашћеног лица и
 - 3) друго стручно оспособљено лице, које на приједлог овлашћеног лица, одреди управа обвезника.
- 6.2.8 Одредбе тачке 6.2 и 6.3 ових смјерница, се на одговарајући начин примјењују и на трећа лица којима је обвезник повјерио активности на идентификацији и прањењу клијента.

6.3 Садржај програма стручног оспособљавања запослених

- 6.3.1 Програм подтачке 6.2.2 ових смјерница садржи:
- 1) садржај и обим образовног програма,
 - 2) циљ образовног програма,
 - 3) начин извођења образовног програма (предавања, радионице, вјежбе итд.),
 - 4) круг запослених којима је образовни програм намијењен и
 - 5) трајање образовног програма.
- 6.3.2 Програмом се обухвата најмање:
- 1) упознавање са одредбама Закона, прописа донесених на основу Закона, ових смјерница и свих других законских и подзаконских прописа који се тичу спречавања прања новца и финансирања терористичких активности, те на основу њих донесених интерних аката,
 - 2) упознавање са интерним програмом процјене ризика обвезника,
 - 3) упознавање са стручном литературом о спречавању и откривању прања новца и финансирања терористичких активности и

- 4) упознавање са листом индикатора за препознавање клијената и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца и финансирању терористичких активности.

6.3.3 Програмом би се требало обухватити и упознавање запослених са:

- 1) елементима политике “упознај свог клијента”,
- 2) опасностима од прања новца и финансирања терористичких активности и ризицима за обвезника и личним одговорностима запослених,
- 3) могућностима и слабостима обвезника у спречавању прања новца и финансирања терористичких активности,
- 4) одговорностима и овлашћењима овлашћеног лица и његових замјеника;
- 5) системом интерних контрола и ревизија,
- 6) информације о тренутним техникама, методама и трендовима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности,
- 7) основни принципи осигурања -ICP 22 Међународне асоцијације супервизора осигурања и
- 8) најбољим свјетским праксама за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности које је издала FATF.

6.4 Интерна контрола и ревизија

6.4.1 Обвезник у складу са чланом 46. Закона, уз учешће овлашћеног лица, осигурава редовну интерну контролу и ревизију обављања послова спречавања и откривања прања новца и финансирања терористичких активности.

6.4.2 Предмет активности интерне контроле и ревизије из подтачке 6.4.1 ових смјерница треба да буде усклађеност пословања обвезника с одредбама Закона, прописа донесених на основу Закона и ових смјерница, што укључује процјену адекватности политика и процедура обвезника и обуке овлашћених и одговорних лица с аспекта стандарда којима је дефинисано спречавање прања новца и финансирање терористичких активности.

6.4.3 Намјена интерне ревизије и контроле је утврђивање и елиминисање мањкавости у провођењу прописаних мјера откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности и побољшање система откривања трансакција или клијената за које постоје разлози за сумњу на прање новца или финансирање терористичких активности.

6.4.4 Код провођења интерне контроле и ревизије обвезник обраћа пажњу на сљедећа подручја:

- 1) обављање оперативних поступака откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности у складу с политиком управљања ризицима за прање новца и финансирање терористичких активности,
- 2) поступке оцјењивања ризичности одређеног клијента, пословног односа, производа или трансакције с политиком управљања ризицима за прање новца и финансирање терористичких активности и процјену ризика,
- 3) одговарајућа сигурност повјерених података,

- 4) одговарајуће и цјеловито стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених из подручја откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности,
 - 5) одговарајућа и учестала употреба листе индикатора за препознавање сумњиви трансакција,
 - 6) одговарајући и ефикасан систем достављања података о клијентима и трансакцијама, за које постоје разлози за сумњу на прање новца и финансирање терористичких активности и
 - 7) одговарајуће мјере и препоруке обвезника, изведене на бази закључака интерне контроле и ревизије.
- 6.4.5 Обвезник ће овластити службу интерне контроле и ревизије или други надлежан орган, да независно провјерава усклађеност дјеловања система откривања и спречавања прања новца и финансирања терористичких активности с одредбама Закона, прописа донесених на основу Закона и ових смјерница, а који ће о својим закључцима, обавијестити управу обвезника у облику предложених мјера и препорука за отклањање недостатака.

6.5 Овлашћено лице

- 6.5.1 Обвезник је дужан именовати овлашћено лице за откривање и спречавање прања новца и финансирања терористичких активности и једног или више својих замјеника, на начин прописан чланом 40. Закона, с циљем достављања информација ФОО-у, те за извршење осталих обавеза у складу с одредбама Закона.
- 6.5.2 Обвезник је дужан донијети посебну одлуку којом се именује овлашћено лице и исту доставити Агенцији и ФОО.
- 6.5.3 За овлашћено лице и његовог замјеника, може се именовати само лице које испуњава услове из члана 41. Закона.
- 6.5.4 Задаци и овлашћења овлашћеног лица и његових замјеника, прописана су чланом 42. Закона.
- 6.5.5 Обвезник је дужан овлашћеном лицу обезбиједити услове из члана 43. Закона.

6.6 Заштита и чување података

- 6.6.1 Податке које добије и поступа с њима на основу одредби Закона, прописа донесених на основу Закона, ових смјерница и интерних аката, обвезник је дужан третирати на начин прописан чл. 74. до 77. Закона.
- 6.6.2 Обвезници се, код прикупљања, чувања, достављања и кориштења података и информација добијених на основу Закона, прописа донесених на основу Закона, ових смјерница и интерних аката, придржавају одредби члана 74.- 77. Закона.
- 6.6.3 Запослени обвезника су дужни досљедно поштовати законе и прописе који уређују сигурност личних података и закона и прописа који уређују тајност података, важећих у Републици српској и Босни и Херцеговини.

7 ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

7.1 Дужности обвезника

Обвезници су дужни најкасније у року од 60 дана од дана ступања на снагу ових смјерница ускладити своје пословање са садржајем Закона, прописа донесених на основу Закона и ових смјерница, прилагодити интерне акте одредбама истих, те сачинити нове акте уколико исти до сада нису донесени.

7.2 Престанак важења

Даном ступања на снагу ових смјерница престају да важе Смјернице за провођење закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности за обвезнике у надлежности Агенције за осигурање Републике Српске (УО-20/13 од 23.08.2013. године).

7.3 Ступање на снагу

Ова Смјерница ступа на снагу даном доношења и објављују се на службеној веб страници Агенције.

Број: УО-19/15
28.август 2015. године
Бања Лука

Предсједник
Управног одбора,

Бранка Бодрожа